

Kerst in armoede

In de laatste maanden van het jaar gaat het in de aanloop naar de kerstdagen bij veel mensen met een diaconaal hart kriebelen. Ze zetten zich extra in en doen veel moeite om met bijvoorbeeld het schenken van een kerstpakket aandacht te geven aan minderbedeelde medemensen. Wat maakt het dat mensen juist met Kerstmis die extra moeite doen?

Commercie en kerstgevoel

Het is alweer een jaar geleden dat in de decembereditie van 'Op Tocht' het liedje 'Het zou altijd Kerstmis moeten zijn' bron was voor een reflectie op de kerstdagen. Daarin werd gesteld dat rond de kerstdagen talloze initiatieven worden ontplooid

om zoveel mogelijk mensen het spreekwoordelijke kerstgevoel te geven. Praktisch gezien betekent dit vaak het schenken van een kerstpakket door werkgroepen van diaconie of caritas aan medemensen die onder de armoedegrens leven of anderzijds een steuntje in de rug verdienen.

Begin november waren kerstverlichting, kerstversiering, kerstmannen en -vrouwen en etalages in kerstsfeer al zichtbaar in sommige tuincentra en winkelstraten. Daarentegen zien we dat het traditionele Sinterklaasfeest, door onder andere de Zwarte Pieten discussie, meer naar de achtergrond verdwijnt. Commercieel gezien zijn kerstdagen reden om vroegtijdig het 'kerstgevoel te verkopen'. Het

is zoals de eigenaar van een bloemenzaak zegt: "Iedereen doet het, dus kan ik niet achterblijven." Natuurlijk is het te gemakkelijk om enkel de commercie aan te wijzen als oorzaak van al die soms vroege kerstactiviteiten. We dragen er zelf ook aan bij met kerstdiners, kerstcadeaus, kerstpakketten et cetera. Waar vroeger het bezoek aan de Kerstnachtmis traditioneel een belangrijk onderdeel was van het kerstgevoel heeft het commerciële kerstfeest enorm aan terrein gewonnen.

Het schenken van een kerstpakket zou je feitelijk af kunnen doen als een vorm van materiële ondersteuning. Het zal niet vreemd voorkomen dat werkgroepen van diaconie en caritas met deze bijdrage aan het kerstgevoel een andere insteek hebben dan commerciële bedrijven. Werkgroepen van diaconie en caritas opereren vanuit intrinsieke waarden.

Zij verkopen niets maar brengen bij een specifieke doelgroep een gevoel over in de vorm van een kerstpakket. Om dit gevoel te duiden, is het goed om stil te staan bij de betekenis van diaconie en caritas.

Diaconie en caritas

Diaconie wordt vaak gedefinieerd als het door het Evangelie geïnspireerde handelen om mensen in maatschappelijke nood bij te staan en te werken aan rechtvaardige verhoudingen in de samenleving.

Caritas laat zich het best omschrijven als de opdracht om 'dienstbaar te zijn aan de samenleving', met aandacht voor 'concrete noden en behoeften van personen en groepen' met het oog op 'het bevorderen van de sociale rechtvaardigheid'. Zij doet dit alles door vanuit een christelijke overtuiging gestalte te geven aan de opdracht van de Kerk. Vaak beperkt de praktijk van diaconie en caritas zich tot hetgeen in bovengenoemde definities wordt genoemd. Diaconie en caritas kunnen worden gekenmerkt als de afdelingen 'geen woorden maar daden'. Leden van diaconale werkgroepen en Parochiële Caritas Instellingen (PCI'en) zullen zich hierin zeker herkennen. Zij willen het verschil maken voor mensen die het moeilijk hebben in onze samenleving.

Diaconie en caritas betekenen echter meer dan alleen het genoemde handelen. Zij geven met hun handelen het geloof op deze wijze handen en voeten. Beide praktijken, die niet los van elkaar gezien kunnen worden en gemeenschappelijke kenmerken hebben, mogen rekenen op erkenning en waardering. Zij zijn als het ware de etalage, de spreekwoordelijke tweede long van de Kerk in de seculiere samenleving. Diaconie en caritas dragen bij aan het bevorderen van gemeenschap en het leggen van contacten met rand- en niet-kerkelijke mensen.

Warmte en geluk

In Nederland bestaan er goede sociale en maatschappelijke voorzieningen. We kunnen rekenen op professionele zorg als daar behoefte aan is. Tegelijkertijd zien we dat mantelzorg die als een vorm van naastenliefde kan worden beschouwd, steeds vaker wordt uitbesteed aan organisaties met illustere namen als Home Instead, Saar aan huis et cetera. Het heeft er alle schijn van dat zorg en naastenliefde

voor onze medemensen in toenemende mate worden vertaald in professionele zorg.

Ondanks zorgvoorzieningen zijn er vele mensen die het met een minimum moeten doen en/of zich eenzaam en niet gezien voelen. Daarin voorziet professionele zorg ook met de opkomst van mantelzorgorganisaties niet of nauwelijks. Het schenken van een kerstpakket mag daarom als een symbolische vorm van zorg worden gezien. Het is een klein gebaar, een lichtpuntje, om mensen die dat behoeven aandacht te geven. Kerstmis als een feest van licht en vrede is een jaarlijks terugkerend scharniermoment. Bij uitstek het moment om iets van het kerstgevoel, van naastenliefde te delen. Daarbij mogen we niet vergeten dat het, gelijk het artikel in 'Op Tocht' van vorig jaar december, 'altijd kerstmis zou moeten zijn'.

De vraag uit de inleiding, waarom mensen met Kerstmis extra moeite willen doen voor hun medemensen, wordt treffend beantwoord in het laatste couplet van het gedicht 'Kerst en armoede' van Jan Pijnaker:

Laat warmte en geluk
die Kerst en Nieuwjaar met zich brengen
het hele jaar door in je hart gloeien.
Bedenk ook hen
dat voor hen ook een Kerst mag bloeien.
En als ik dan mede namens de diaconie
een wens mag doen
weet ik meteen wat ik u zou wensen
een heel gezellige Kerst
met alleen maar
liefdevolle mensen en wensen.

door diocesaan diaconaal werker Tom van Vilsteren

